

вань, які є достатньо законспірованими та займаються тривалим злочинним «бізнесом». За даними наукових досліджень, у склад кожної 9-ї групи входить неповнолітній.

Вони діють більш відкрито, жорстоко й зухвало, використовуючи вогнепальну зброю та спеціальні засоби. Неповнолітні почали використовувати складні способи підготовки, вчинення та приховування своєї злочинної діяльності, що достатньо ускладнює діяльність оперативних підрозділів щодо швидкого їх встановлення та затримання.

Все це безумовно впливає на організаційно-тактичне забезпечення проведення слідчих (розшукових) дій, НСРД та окремих розшукових заходів, яке потребує певного переосмислення й удосконалення з урахуванням сучасних потреб правоохоронної практики.

Одним з основних завдань, які повинна вирішувати наука у вказаному напрямі – актуалізація наукового і методичного забезпечення протидії злочинності, підвищення її результативності шляхом впровадження у діяльність правоохоронних органів найновіших наукових досліджень, розробок та передового досвіду. Центральне місце у підготовці фахівців відповідного профілю повинні зайняти відомчі навчальні заклади МВС України, а також провідні учені та вищі навчальні заклади Міністерства освіти і науки України.

Шаблюстий Володимир Вікторович,
д.ю.н. доц., професор кафедри
кримінального права та кримінології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

КРИТИЧНИЙ ПОГЛЯД НА ОСТАННІ ЗМІНИ ТА ДОПОВНЕННЯ ДО КК УКРАЇНИ. ПРОДОВЖЕННЯ...

Законом України від 6 грудня 2017 року № 2227-VIII «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» [1] та Законом України 7 грудня 2017 року № 2229-VIII «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [2] вітчизняне законодавство у сфері захисту прав жінок та сім'ї «на папері» приведено до кращих світових практик правового забезпечення недопущення та боротьби із проявами гендерно обумовленого насильства.

Разом з тим, вивчення цих законів та обговорення їх можливої практичної реалізації під час інтерв'ювання більше 200 працівників Національної поліції України (дільничні офіцери поліції, слідчі, оперуповноважені карного розшуку, патрульні та інспектори управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування з кожної області країни), які проходили курси підвищення кваліфікації та спеціалізації у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ протягом січня-лютого 2018 року дозволило мені почати публікацію циклу праць про «сексуальну революцію у кримінальному праві». Йдеться про таке.

1. Вже згаданим законом «Про запобігання та протидію домашньому на-

сильству» до адміністративних стягнень за вчинення насильства в сім'ї ст. 173² КУпАП повернули давно забутий штраф – сьогодні він мінімально становить 170 грн.

Це у сукупності із Законом України «Про судовий збір» від 08.07.2011 № 3674-VI (судовий збір справляється у відповідному розмірі від прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 01 січня календарного року, в якому відповідна заява або скарга подається до суду, у відсотковому співвідношенні до ціни позову та у фіксованому розмірі). Цей закон передбачає, що у разі ухвалення судом постанови про накладення адміністративного стягнення ставка судового збору складає 0,2 від прожиткового мінімуму для працездатних осіб станом на 01 січня поточного року.

Відповідно до ст. 7 Закону України «Про державний бюджет на 2018 рік» прожитковий мінімум для працездатних осіб становить 1762 грн., тобто обов'язковий судовий збір за розгляд справи про насильство в сім'ї на 2018 рік становить 352 грн. 40 коп.

Звідси виходить, що з сімейного бюджету за скаргу в першу жінки на свого чоловіка про вчинення ним насильства в сім'ї доведеться заплатити мінімум 522 грн. 40 коп. Дозволю собі залишити це без коментарів.

2. Ратифікована Україною Конвенція Ради Європи «Про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» [3, с. 31] зобов'язала внести зміни до КК України, проте у цьому документі немає жодного слова щодо видів та розмірів покарань за пропонувані діяння.

Так, КК України¹ розділ III Особливої частини доповнили статтею 151² такого змісту:

«Стаття 151². Примушування до шлюбу

1. Примушування особи до вступу в шлюб або до продовження примусово укладеного шлюбу, або до вступу у співжиття без укладання шлюбу, або до продовження такого співжиття, або спонукання з цією метою особи до переміщення на територію іншої держави, ніж та, в якій вона проживає, -

караються арештом на строк до шести місяців або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк.

2. Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, або щодо особи, яка не досягла шлюбного віку згідно із законодавством, або щодо двох чи більше осіб, -

караються обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк».

Враховуючи особливості української ментальності, можу припустити, що потенційними суб'єктами цього злочину стануть жінки та близькі родичі нареченої. Більш того, це буде злочином середньої тяжкості з покаранням від трьох до п'яти років позбавлення волі.

Статті 152 та 153 викладено в такій редакції:

«Стаття 152. Згвалтування

1. Вчинення дій сексуального характеру, пов'язаних із вагінальним, анальним або оральним проникненням в тіло іншої особи з використанням геніталій або будь-якого іншого предмета, без добровільної згоди потерпілої особи

¹Зміни до КК України набувають чинності 11 січня 2019 року.

(згвалтування) -

карається позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років.

2. Згвалтування, вчинене повторно або особою, яка раніше вчинила будь-який із злочинів, передбачених статтями 153-155 цього Кодексу, або вчинення таких діянь щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, або щодо особи у зв'язку з виконанням цієї особою службового, професійного чи громадського обов'язку, або щодо жінки, яка завідомо для винного перебувала у стані вагітності, -

карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.

3. Згвалтування, вчинене групою осіб, або згвалтування неповнолітньої особи -

карається позбавленням волі на строк від семи до дванадцяти років.

4. Дії, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені щодо особи, яка не досягла чотирнадцяти років, незалежно від її добровільної згоди -

караються позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років.

5. Дії, передбачені частинами першою, другою, третьою або четвертою цієї статті, що спричинили тяжкі наслідки, -

караються позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років.

Примітка: Згода вважається добровільною, якщо вона є результатом вільного волевиявлення особи, з урахуванням супутніх обставин.

Стаття 153. Сексуальне насильство

1. Вчинення будь-яких насильницьких дій сексуального характеру, не пов'язаних із проникненням в тіло іншої особи, без добровільної згоди потерпілої особи (сексуальне насильство) -

карається позбавленням волі на строк до п'яти років.

2. Сексуальне насильство, вчинене повторно або особою, яка раніше вчинила будь-який із злочинів, передбачених статтями 152, 154, 155 цього Кодексу, або вчинення таких діянь щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, або щодо особи у зв'язку з виконанням цієї особою службового, професійного або громадського обов'язку, або щодо жінки, яка завідомо для винного перебувала у стані вагітності, -

карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років.

3. Сексуальне насильство, вчинене групою осіб, або сексуальне насильство щодо неповнолітньої особи -

карається позбавленням волі на строк від п'яти до семи років.

4. Дії, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені щодо особи, яка не досягла чотирнадцяти років, незалежно від її добровільної згоди -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.

5. Дії, передбачені частинами першою, другою, третьою або четвертою цієї статті, що спричинили тяжкі наслідки, -

караються позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років».

Думається, що проникнення в тіло іншої людини без добровільної згоди кінцівками тіла залишилося поза увагою законодавця. Також слід звернути увагу на неприйнятне визначення поняття добровільної згоди для вітчизняного правозастосовника та науки кримінального права. Цікаво, хто наважиться його

коментувати на рівні науково-практичного коментаря до КК України?

Прийнятну для всього цивілізованого світу норму щодо заборони сексуального насильства запровадили, проте забули про покарання за нього – виключно позбавлення волі. Порівнювати його з іншими більш небезпечними злочинами просто стало безглуздо. Більш того, слід проводити широку просвітницьку роботу щодо донесення цих законодавчих новел до широких верств населення, оскільки сьогодні навіть фахівці їх сприймають м'яко кажучи критично (наприклад, процес доказування факту сексуального насильства).

Слід говорити про черговий приклад формального виконання вимог світового співтовариства, які лише зайвий раз стануть подразником для представників науки кримінального права та, цілком прогнозовано, непомітними через нереальність застосування для правозастосовників.

Зміни до КК України є настільки глобальними та невідворотними, що цією доповіддю можемо лише запросити до подальших дискусій.

1. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами: Закон України від 06 грудня 2017 року № 2227-VIII: *Голос України* від 11.01.2018 року № 6.

2. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 7 грудня 2017 року № 2229-VIII. *Голос України* від 06.01.2018 року № 4.

3. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами. Відкрита для підпису в Стамбулі (Туреччина) 11 травня 2011 р. та пояснювальна доповідь. К.: Видавництво «К.І.С.», 2011. 196 с.

Шатрава Сергій Олександрович
д.ю.н., доц., професор кафедри
адміністративної діяльності поліції
Харківського національного
університету внутрішніх справ

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ СУТНОСТІ ТА ЗНАЧЕННЯ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

В умовах сьогодення постає питання, що пов'язане із визначенням пріоритетів формування та реалізації антикорупційної політики держави та наявності дієвого правового інструментарію їх реалізації. Не є виключенням і органи Національної поліції України, які створюються для охорони прав і свобод людини і громадянина, забезпечення публічної безпеки і порядку, протидії злочинності, в тому числі і корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних із корупцією, але при цьому, самі часто стають суб'єктами таких правопорушень. Зазначене явище, негативно впливає на ефективність виконання поліцейськими своїх функціональних обов'язків, на ставлення громадянського суспільства до професії «поліцейського» тощо.

З'ясування сутності та змісту категорії «запобігання корупції в органах Національної поліції» здійснимо шляхом аналізу категорій загального порядку,